

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the Center for Research Libraries.

© Center for Research Libraries

Scan Date: October 19, 2007

Identifier: s-k-000002-n18

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

ضیا کولہ آلب

پیل - ۱ صانی - ۱۸

نسخہ سی ۱۰ فروشندہ

آپونہ شرائط

سہ لک : ۰۰۰
آئی آئی : ۲۰۰۰
فروشندہ

کچوک مجموعہ

۱۳۶۰
۱۹۴۳

ادارہ خانہ سی

دارکر

حکومت داڑہ سندھ

ولایت مطبہ سی

ظفر آباد ندیارکر

لوچرک مجموعہ

مفتدہ بر چیتار علی . ادبی . سیاسی . اقتصادی مجموعہ در

۲ تشرین اول سنہ ۳۳۸

پازار ابرقی

۱۰ صفر سنہ ۳۴۱

فلسفی وصیتکر

(۲)

خوجا مالک وصیتی

ایزیکہ . حقیقت شہ شکاری برہنہ . ربہک
پلدرملری فیروانہ بانہ لای روحک
انچندہ . مثبت حقیقتراہ سوایی . فکورہ لوم
مر ویدہا . وکیشہ چارپیشہ نورلری
فلم . وجدہک بکاہ مبی ارلان مضبتلی

اهدادیہ بر طرائد طبیی عالم راوقومہ .
دیگر جہتدن کلام دوسری آلفہا تلاق
مناجات نقطہ نظرندن . ری مثبت . دگری
منی الہیہ قیثہ ملک اولار وین مملکس
جریان . روحک فضا سندہ مر مصادمہ

و قهرمان و انسانك . اصالتك ، پس راه ،
 اسیر و عاجز و ملامت و پامش اختیار ساز
 و استقلالك ره ما كنه اولمسه بر نورلو قائل
 اولم ووردی . یوزده امل ، يك تورلو
 تم كه كنه نهید اولونان فقط ، استبدادك
 او و شدوری مجبوریله وضیعتدن بی خبر
 اولار ملتك معجزوی رحله اله قورولمسی
 ممكن اولوب اولمادیقی بلمكدی . بكا ،
 بر امید فلسفمسی ، بر نجات نظریهسی
 لازمیدی . اگر انسان بر ما كنه دن عبارتسه ،
 اثر اونده بو طبیعتك فوئه قیرلایه یله جك
 معجزوی بر قدرت بوتسه ، مانم نمك لردن
 قورولمایه جقدی . انسانیتده ، سوگنه
 قادر و حشتر ایجاد چیرید جقدی نه كلام ،
 نه تصوف بكا بویه را امید فلسفمسی . بر قور تولوش
 نظریهسی و برهمدی اولار بولونکی حیات
 قائم و مذكور لره قیمت و بره یورلورده .
 بولونکی حیاتده ، انسانی . انسان بولونكده
 مانی و وطنی قور تولوش و رملت ایست یوردم .
 فقط ، قافاك ایچنده ، هر حكمی ریاض
 اولچولرله اولچن ، معنای معیار یله عیارلابان
 واقمترك ، نجر باراك محكمه و هرقمیزین
 هیچ بر حكمی قبول ایتمین اوغوردم
 بر شخصیت داها واردی . بوده نیم
 قلمدی : بو عقل عصبان اید پور ، ایدیمی

قیرمسه ، املی بوغمه ، جالده ووردی . نیم
 او سراده بكا نه استبدادكهم و تا . ووردی
 بونكه ، روحده ، آزچوقی رختك تانیس
 اید یلوردیم . بر كون ، قلمدن بر صراع
 قیرلایرقی بولونكده ایدرد . محروم ایدی
 قأویله احتیاجی اولوسی حقیك ؟
 بو سراده ، مكنتجزه ، تاریخ طبعی
 اوقومق اوزره بر فیلسوف علم تمین
 اولوندی . آوروپا فلسفه و فرانسر
 ادبیات و فاولان بذات . تورك ایدانكده
 یكی دورسنی تدقیق ایتمشدی . بحاف
 حالری واردی . طبیب اولدینی حالد .
 طبابت ابناءزدی . طبابتده . و محفل و دن
 پاشقه . مثبت حقیقت یولدر و دیدی .
 روم اولدیی حالد ، تورك . دو . دیدی
 یاخود ، بز اوبله ظن اید یوردی .
 دوتور یوردی . طبیبه مكنتدن چفقه ،
 اوردو طبیعی اولارق شرق و لایر سره
 ككشدی اوزون سنلر نصبه و نصبه و شرق
 هر طرفی كورشدی . وظفه خارجده
 بیهسه اله اختلاط اقمز . نزو باه یاشردی .
 او حالد ، وقتی ناسیل كچر یوردی ؟
 بالكر بر شله : مطاعه ا . و قور یوردی
 كنیش معاومتی و فیلسوف پان احوال
 یودانی مطالعیریدی

— ۳ —

دوتور يوردى ، مكنپه هر كادىكه
تور كچه ملامه كازمه كتابت ادبى او يوردى
يازدى دېنى انشا وظيفه لېنى او يوردى .
اوزماز ، بن درونى بحرانك اك شدتلى
دوره نى ياشيدى . بو بحرانك آجىقلىرى
خوجامزك و بديكى موضوع هر نه
اولورده اولسون — يازديتم وظيفه لردن
فېشفيوردى دوتور يوردى ، بن بوالى
دوشونوشل مده رفايه شمه نى بولوبوردى .
صفه هر كادىكه ، او هفته يازديتم كتابت
وظيفه سندن بحث ايدردى . بن اونك
سورلىرى سوك درجه دفته ديكردم ،
جونك . هر وى بن بچن يكي رافق
آچيوردى اوزمانى فكر لوله دويغولم
خاطرمده قلبيدش اولان بى شى شرلمده
ايزلېنى محافظه امتدر . آشاغيديكى
برمنظومه ، اودوردهكى كائنات تلقبى
كوستره خام اولاييار :

اي حيات هموى عالم !

! كوچوك جزئكم سكا تابع . .

سندن انكارم اولمده تابع ،

سندن آلم اولمده ملهم . .

بنده بوق اختيار واستقلال !

مقل وفكر مده سن مدرسلك ،

هره بايستم اوكا مؤثرلك :

سلك افعله شم فعال . .

بن نديم ؟ رحيات مانده نى

نى تحريك زبرك لازم ،

اودر آيجق حياتنه ناظم :

زبرك : كائنات مانده نى . .

پوتون اشاده وار ابدله ازل

اولماز حمى و جان فنا پرور :

برى عصر لره بحال ايدر ،

برى قوتلره اوور منجل . .

كائنات حقه دكى بوتاقى ، ناسل رانسان

تلقبى وجوده كنيردېكى منظومه دن

آفلاشيبور . انسانك بويه اراده سز ،

استقلال سز اولمده نى ، نونكده حيوئلركى

سكيل واپيتك حوزيزانه قانونلرينه اسير

بولونمده نى قلم رتورلو قبول ايدمده سيوردى .

طبيعتك استبدادله انسانك بواسارت و عجز نى

تورلره دوشوريبوردى . آشاغيدهكى يئير

بو بحرانك مختلف صفحه لېنى كوسترر :

ماضى المى يادله مقبره ياه

آنى نهميه اقمده ييك صدمه نياه

بيلديزلر . اى جريبحلرى قائل فطرتك !

شاهدلى دكلىك سز بدو حشكتك ؟

خونين مهارزات سز نلر حياه

انسانلرى قهرپ كورور كائناتنه

مود و عدد چوگون زما نوسى مائك [۱]
 ديك كه ديوك حقيقت مفكورده دن
 عبارتندى . اك ديوك مفكورده ملن و حریت
 مفكورده نردى ، حریت مفكورده سنك
 روحى دى كى حاكمنى ده . و قطعاً ايله
 آلا مئشم :

وارلك قېردم بوتون زنجير ميلاتنى
 ميل ديكله بى آخرته سيد ايلدى .
 هر كى بر قيد ايله بند ايله بن دام حيات
 نوكلى زنجير حريه در قيد ايلدى .
 و مفكورده لك اعلا سته چاليشنى
 ايچين . استابوله كيندم . اوزمانى .
 استابوله طيبه ليرك تشكىلى ايتش اولدىنى
 قزلى رحمت واردى . اولرله بار
 چاليشنه باخلام .

بر مدت صوكرآ ، دو قنور بورى ده
 استابوله كلى . ركوز ، اسكى صنف
 ارقداشلام دن عباد هاشم . دو قنورده كيشه منى
 تكليف ايندى . او ، اوپنى طابوردى .
 مودا جهنده اوطور پيورمن . بار
 ديتك . خوجامن ، استابوله كى يكى
 حربانق تحت آجردى :

[۱] . باخلال شريفى ، باربلدىنى
 تاريخدو ايكي سنه صوكرآ ، على شفقى بكك
 لوندرد . چوقاردىنى ، استقبال ، غزه سنده
 انتشار ايندى .

انجيم نزار مرود دهر ك كتاه مى
 چشمانم اول كتاك آلا غوايد
 ايلر ظلام ايلى زخم نولرم
 و كلم غنور مابوشك آشتايد

طبيعتك بواندى كيه مار ايلر نى
 طلو غلر ، غروبىز پر اغرار ايلر نى
 بشرد . مائك الحوده برقىبى آتدبر
 سزىن افلى هر ديقه داغدار ايلدى
 كجربكم دهشتى بخرى براده ووزون
 اوزادى به ياره حق دكلم . بلكر ، و بحر اك
 نى قلاك انحره سونى ايتدىكى . رجوقى
 سفلر راه اسمره مئلا ايتدىكى . وجودأ
 ضيفلا ارق بر قيد ماله قوديقى سولك
 بحر اك شدتى نوسمكه كايدير مضوى
 هيج ر خستاتم . اجامى هيج بر صيفتم
 پومدى . دوقون اضرا برك منى فلى
 دو قنوشلردى . اوزمان ، حقيقت كرى
 آدى و بر ديكم ديوك حقيقتى بولميسم .
 هيج بر دردم قالمه جفته اميندم . فقط دنى
 هانى سنده آرماليدى ؟ اوسيراده ، بر
 باخلال شريفى بازاركن ، قاممى
 فريلايان باشق . بر صراعده بكا اولك ستنى
 كيشه

(۳) اقلرك ھنئەتەندە تاشكىل

اشكىلى دولتاك مسكوكات بولوغشىدور .
 بوسكر وورندىكى رەسلەر تامبلە قىرغىزلارە
 بىكزىيودىمىش . بوشابىتە استنادا بوقارىدە
 ذلراتىدىكى كىتاب ساقلارك قىرغىزى
 اولدىنى ايلرى سوريور . بز . بانقە
 بىرلىل ايلدە بوقىزىبى تقوبە ايلبورز .
 . ساقا . تىمورى . اىكى ازانى لساندەكى
 . سىك . كەلەندىن ائىشدر . . سىك .
 . توك دىكىر . قىرغىزلردىن رىشە .
 كەندىبىتىك مىشائى رىتوپكا . بىررىنسك
 اذدواچىدە نورسور . اوغوزمىقبەسىدەكى
 ايت ماراقلار كەدە قىرغىزلار اولدىنى سىزلىككەدور .
 اوچادە . اىكى توركلارك اوچ بويوك
 اوروغى بولدى دىكىر . شىبەدىدە
 بولكل ھاننى ايلرى مىتوى اولدىنى
 تەقىق اىدىم :

(۱) چىكىلەر

قدم تارىخە تورە اسكىتلەرە بار
 اولاد قوملر شولاردور : قومانلر . قوموقلارە
 كىمەر (جاكار) . چىن تارىختلرەنىك بىش
 ايتىدىكى ھونق تونر . ھونلر بىنى قوتلارە
 يوزمىبەنسويىر توك توركلارە بوزمىبە
 مىنسويىر . اسكى رەھنەبە تورە توركل ھاكى

مىقول شىبەسىندە . چىكىت . شىكلى آيىر .
 ناسلىكە . قايى . كراى . تە . اوغراق .
 بوردى . مىرەن . بافو . تارخان .
 گلەزى . قايات . كرايت . تەلوت .
 اورات . بوردوت . مىركىت . بىكىت .
 تارقات . شىكلرىنى آئىشدر . محمودكاغرىبە
 كورە . اوغوزلر . محوم شرقى توركلارە
 . چىكىل . نانى . وىرلىرى . دىكىكە
 . چىكىل . كەسى بويوك راوروغە مىل اولەيلىك
 اھىتائى رزمەسەمىدى (چىكە) چى دىكىر
 چەتەايە . بىزاسكىتلىك چىكىلر بىنى كىچىكلر
 اولدىنى اھىك وىرلىرى .

(۲) ماساحت كەسى . بوبوكچەت .
 مىساستىر . چىنابلر . تە . بىنى . تالاز .
 توركلارە . بەنا . بىرلىدى . بولكلارك
 . جەت . كەسىك عىنى اولدىنى مېدانىدور .
 اوچالە . . آسپاك قايى . نامىدەكى
 انقارىجە تارىختك نظرىبەسى قبول ايدىرك
 اولتۇنالاذلرك اجدادى ماساحتلر اولدىنى
 فرض ايدەمىلر . بوسورتە . جىتلر .
 كەدە . كوجوك تالاز . اىلدىنى ظەم اولور
 . جەت . كەسىك . تور كىچىكچىت . چى وچىتائى
 گلەزىدن حصوۋە كەسى عىنملر . اوچالە
 تالازلرە جىتائىك عىنى لوردىق اولدىنى

(۳) فیرغیزلر

فیرغیزلر اوروغنده قارا فیرغیزلر ،
فیرغیز قازاقلر ، باشقوردلر ، قاره قاپانلر ،
قاره پاپانلر ، قاراپاپلر ، خنایلر ، بیاقولر ،
استباراقلر ، سایه بیلیر ، بیچاقلر ، فیرغیز
ساحه - سنده یاشادقلرندن لسانجه اوقوره
بکرمه - مشلردر . تورکجه نیک اوج بویوک
اهجسی ده بواج اوروغه نظر آ تنصیف
اولونور : چکیل لهجسی ، فیرغیز لهجسی ،
اوغوز لهجسی ، دورنجی اوله رق برده
یاقوت لهجسی واردرک سیریاک شمال
شرقی سنده اولوردان یاقوت تورکجه نیک
لسانیدر .

تلازلر بویوک بر اوردوق اولدینی کی ،
ونک منقسم اولدینی شکیلده بر اوردوقدر .
مثلا ، اوغوزلرده بر اوردوقدرک دوقوز
اوغوزلری و غریب اوغوزلری مختلیدر .
غریب اوغوزلرده ، ملکتمزه اوج ایل
حالده کلندر : ساجوق اوغوزلری ،
خوارزم اوغوزلری ، بایندر اوغوزلری
بنی آق قویونلیر . آنادولوده کی اوج
اوغوز لهجسی ، بواج ایلدن حصوله
کلندر .

ضیا کولک آلب

ایلاق ، ثاوندک ، بوکلردن رنجیمی
مماوم ، ایکجه می ، یاری ، دردک
صوتلری ، یاریقی = واساق ، نامور .
آلدیلر ، اوچنجه می ، یاکلر ، دردک
، یماکلر ، دیمکدر ، دوردمجه می ده
ضعیف راحناه نوره اوتوکی ، کلک
عمری اوله یایلر ، یومر ضیلر ، کوره ،
کوک تورکلر ، اوتوکن ، واساق ، یاکه
چکیل ، ایلربی معنوی اولار برزمه
اولق لازم کلیر ، اوغزاق ، جل ،
جروقی ، بسمل ، پچک قومری ده
بو اوردوقدن اولمایدر .

(۴) تالارلر (طوغریلر) .

تالاز کلک - سنک ایل (تیلوفوش)
بنی (طوغریل) اوله یایلر ، تالازلرک
صرکزی اوغوزلردر ، اوغوزلر ، قلاچر ،
قارلر ، قاقیلر ، بیچاقلر ، آچاقلر ،
قوملری ده اوغوزلرک اوکوردلر ، ونلرک
جه می تالاز اوروغنددر ، قلاچ ، کلکی
دوغروون دوغریو ، تالاز ، کلک - سندن
هر قدر اینخادون جاعله ک (ق تالاز)
قلاچلر اولدینی تصریح ایدیلور . بوقدر
یونانیلر (انتالیت) ، اوردوایلر (آوغوزلر)
آدی ویردیلر ، تله ، تله نی ، تالاس ،
دیل (بکدیل) ، طراز ، کلوی مپ

تالان هر فیدر .

اصطلاح حینسی :

۲ — فکر جیلت ، مفکوره جیلت .
فرانزجه ، ایده آلزم ، گله سنگده
ایکی معناسی وار: فکر جیلت مفکوره جیلت .
ایده آلزم ، مابدا الطبیعه ده فکر جیلت
مناسنه در . بومناد قولایلدینی زمان ،
کائنات هی بزم فکر لر مزدن ، خیال لر مزدن ،
کوروش لر مزدن عبارت تاقی ایدن مادی و شائی
اوله رق خارجی بر حاکم وارلقی قبول
ایقین فلسفه سبسته هی معناسی افاده ایدر .
ایده آلزم ، بدیهانده مفکوره جیلت
مناسنه در . بومناد قولایلدینی زمان ،
صنعتک قایله نی موجود طبیعتک تعلیمده
دکل ، روحز ایچین دها تسخیر کار اولان
مفکوردوی بر طبیعتک تخمینده کورق
مسلیک افاده ایدر . بومنا ، کنیه له رک
بوتوز مفکوره لر قشقه یل ایدیلشدر . دور قام
گندی فاسفی سبسته (ایده آلزم سوسیولوژین)
دیورک (اجتماعیه مسند مفکوره جیلت)
دیوکر . بز ، لسانزده ایده آلزمک وایکی
معناسی آری تمیز لرله افاده ایده رک التباس لر
مانع اوله یلیرز .

دوشوشده فرانزجه حاکم اولدینی
ایچین ، حتی ، فکر ، وه مفکوره ، گله ری
یله ری برینه قاربشدر دینز اولوبور .

حالدیکه ، وایکی تمیز ، بوس بوتوز آری
منازره دلالت ایدرلر . بر آدم فکرلی
اولدینی حالدیه ، مفکوره سز اوله یلیر .
ینه بونک کی ، بر انسان ، مفکوره لی
اولدینی حالدیه فکر سز بولونه یلیر . افلاطونی
فکر لرده ، فکرک ، دییه یلیرز .

۳ — ذکره ، مفکوردوی .

ایده آل ، کله سی صفت اولدینی زمانه
مناحنه کوره ، بضاً ، فکره ، گله یه ،
بضاًده ، مفکوردوی ، گله یه زجه ایدیلک
اقتضا ایدر . بعضی فرانز . و افتری
، ذکره ، مقابل اولقی اوزره ، ایدیلک
صفتی قولایلق التباسه مانع اولدیلر
، ایده آلینه ، و ایده آلزاسیورده ، کله ری ده
مناسنه کوره ، یا ، فکرلک و فکرله شدیرمه
کله لرله ، یا خورده ، مفکوره لک و مفکوره لشدیرمه
تمیز لرله زجه ایدیلک ایدر . ، ایده آسیورده
کله سنده قارده ، تمیزی قارشیق اوله یلیر
۴ — جمیت ، جیهه ، چاسه

فرانزجه ، سوسیته ، کله سته ایکی
معناسی وار . بری ، هیئت اجتماعیه مناسنه درک
بوکار کله یه ، جمیت ، دیمک داهامو مقدر
ایکجه یو ، شرکت مناسنه در . اوعدن
بری بومناد شرکت کله نی قولایلمده بز .
تورکجه ، جمیت ، کله سی عینی زمانده

جامه گامی ، (-وبنه) ، قابل اوله رق
 قولانه باشلا دیر . واستعمال و غرود کادر .
 جماعت گامی (قومونه) ، مقابله (محرم)
 گامی ، رده و نیوز ، مقابل ، نه نمشد .
 گامی ، آفرینار ، قابل اوله رق و اولانجه یلیز .

ضیا کولک الپ

اصول و معانی :

خلقیات

(۱)

مآلر

• یازبی و یازیل ادبیاتی اولایلان ابتدائی
 جمعیتملک مدنیت تاریخی قوملارده مددک .
 مدنی ملتمک ایچنده ده ، خلق ، ناهی
 ویرلن شفاقی و مملکت قسملر وارده .
 ویرمک و نور غنملری طرلر مکیلمش .
 صدرلرده قالمشدر . ابتدائی جمعیتملک
 خلق زمرلری ده قومیاک موضوعی
 تشکیل ایدرلر . فقط ، قومیاک و نلردن
 بحث ایدن قسمنه ، آورووالیر آیری
 بر اسم طائفه رق و فولکلور و دیرلر . بزده
 برکابی خلقیات و کلمه بله لسانغز ، نقل الهمدک .
 خاقیاتک . لایق ابتدائی شفاقی و نلردن
 رنجیمس و خلق مآلاری ودر .
 نوچوک مجموعده نورکملک برچوق

• آسویا یون و کلمه قارشان اوله قده
 قولانلیر : هلال احر جمعی ، مدامه
 حقوق جمعی لی . و کلمه دله ای
 آیری . مناده قولانلیمس ده التیمی و وحیدر .
 بنه علیه ، وایکنجی . و ایچن مانعه بر
 کلمه بونق لارمدر . ورمقلمد درک کلمس .
 قولانلیرمدر : دنجلر درنی ، چه جملر درنی
 کی . و کلمه ، (نلوب) مانعه شخص الیابرده .
 و جمعیتملک مصغری اولان و جمعیتملک
 بومنه قارشیاق یایرزه . آسویا یون و
 کلمه ایکنجی بر منامه داما وار .
 بومنه و اجماع و کلمه مقابل طومنه یایرزه .
 و جامه کلمس قایور ، و نه اوله حق
 و کلمه و منانده متعدد جمعیتملک معنوی
 اولان حوله می ده وار . فرانسه خلد .
 متعدد جمعیتملک معنوی اولان زمرتملک
 آدی و لیک و و اوله خلد . جامه کلمه می ده
 و لیک و مقابل اوله رق قولانه یایرزه مختلف
 جمعیتملک مرتب اولان بر زمره جمعیتملک
 اوله یاز . جمعیتملک ، عین لسان و عینی حرث
 مالک و زمره دیمکدر . بنه علیه و جمعیتملک
 اقوام ، قیبری دوغرو دکلر . بومنه
 و نلر جامه می و دخیلیر ذاتا حقیقته
 و انف اولان آورووالیرده و کلمه لیک و نایون
 دیورلر . بر مدقین بری یعنی محررلر

مجموعه، مزده کی ما-الر ، مع الشف

باصوله موافق ولحق طریقه نامشدر ،
چونکه ، برحققی ما-الحی برلادی .
مع مافیه ، ما-الر مد و رزعه نوی عیاره لری ،
تصیرات مخصوصه عنی عیناً ضبط اشدک .

حققی بر ما-الحی ایله منافی و فرای
اولا لردن مات نامنه رجا ایدرکه . هاه
بو تون ما-الرینی عیناً ضبط قسیدر .

چونکه ، خلق ما-الر لری برملک الکرنگین
خزیدلرندن ریدر . ملک اسکی -جهیه
اسکی ، فکوره لری ما-الر لرنده محفوظدر .
اوروپاک بو تون مله می . ملی -جهیه لری .

اسکی مفکوره لری آکلا بیلدیک ایچین ،
ملک لرنده نقل اولونان عموم خلق ما-الرینی
ضبط ایتمیشلردر . بوماه -لارک تهرمان لری
هرکس طایفه ، چونکه ، بوماه ادیانده

تله مع طریقه لیرمیشدر . بوماه -لارک چو جوق
تربیه سنده . بوبوک دولی واردر ، فراقت
کتاباری هپ بوماه -لارک دولودر . کوچوک
جو جوق لارک رفقی . علاقه منی یا کر ما-الر

جلب ایدر ، اونر ، ابلک تهرمانق دولر بیه
مفکوره ایچیه فداکار لری بوماه -لارک
اوتره نیرلر . مودیه بوشور ، فرانسه لارک
کنج نزلرا ایچین کوچوک یه -لر جبارمیشدر
آنادولوده چیقان بو تون غریلردن .

خلق ما-الرینی نشر اشدک . بونلرک اثریه
دیاربکر تورک لریک ما-الریدر . رایکی
ناله می ده آنادولونک دیکر قسملرندن
آلشدر : وکلر اغلان ما-الیه و کوچوک
همیره . کی .

خلق ما-الی ، هر ما-سال سوله بده
آلیاز چونکه ، ما-الک کندی مخصوص ، تصیر لری .
کندی مخصوص لسانی واردر . ما-الر لری
خصوصی تصیر لریله ، خصوصی شیوه -یه

نقل ایدر آنجق اوجا قدر یقینه ما-الچیلردر .
ما-الچیلر اسکی اوزانلق قادیرلده دوام
ایدن قسیدر . اوزانلق ، بابان اوغوله
قالدینی کی ، ما-الچیلر قده آشدن قیزه

انتقال ایدر . ارکاک ما-الچیلرده وار سده ،
اکثریا ما-الچیلر قادیق حسنلندر . ما-الحی ،
کندی ساحه -نده بزوع صنعتکاردر . آغزیدن
چیقان هرکله رنده قولالیدلدر . بوبکی

ما-الچیلرک برکله فی بیه دیشدیرمه ایدر .
ما-ال ، آغزلردن اصل چیقارمه عیناً ضبط
ایتمه لیدر . حققی بر ما-الچیلک ایچ اوج ما-الی ،
باشق لرندن لیه حق یکار حه ما-ال مرحددر .

بنده علیه خلق ایچیر برحققی ما-الحی به
نصاف ابتدیلری اولنک بونو ما-الرینی
ضبط ایدرلر . بنده لرنده کی ما-الر . فولاق
یه آسارلر .

بوقیمتی قسماً ضایع استی. استانبول کتبخانی
بو کتاب استانبولک خلق تورجه منه نقل
ایتمه ایدرلر . سائر استانبول ماسالارینی ده
آریجه طریقه ایدرلر .

آبادیلوده ، خاق ماسالاریک ، اولجه
دفا هیلکدن نحرربیلکه کچیری ده وارد .
قورقود آنا کتاب بوئرک ابلیک یازیلش
اولایدیر . بو کتاب ، حکمدارلری باندربونه
منسوب مولونان بر اوغوز ابانه طاندیر .
تاریخچه معلوم اولان اوغوزابلاری ایچنده
بوماهیتی حازر بولونان بالکیز آق قویونلوردیر .
چونکه آق قویونلورک حکمدارسلالامی
بایدیر بوبندندی . او حالده ، بو کتاب ،
آق قویونلو اوزانلردن بری طرفدن
یازیلشدر . آق قویونلور اوغوز تورکجه سنک
آذری لهجه بیله قونوشورلردی . قورقود
آنا کتابدن سوکرا ، یازیلان طاق کرم ،
شاه اسماعیل ، طاق غریب وامثالی خاق
کتابلری ده ابتد آذری لهجه بیله یازیلشدر .
بر ماصالی ضبط ایدن ، بونی هانکی
قصه نیک ویا کوپک اهلایستند و هانکی فرددن
ضبط ایتمیکنی قید ایتلیدر . بو آدم ،
تورکیمی ، بوروکی ، چیتاقمی ، بوقسه
بوکی عنواناری حازر اولمایان سادهجه
تورکیمی ، اگر هنوز بوی و ایل حیاتی

جمعه ایدرلر و جا ایدرلر . بزم یایلدنیزکی
اونلر ده آدی محطرنده کی تورک ماسالارینی
طریقه یایلاق نشر ایتیلر . حقیقی ماسالاجی
وله مازلر ده ضرری یوق بالکیز ماسالک امانی
تشکیل ایدر منه وی جمله لری ، مخصوص تمیزلری
هیچ محفوظه ایتسیر کافیدر . بوتون
ماسالار طریقه یایلاجه . ایچندن ، چو جوق
ترجیمه یارابنلری . ملی - جیمینی قوبه ایدنلری
- چایر ، دیگرلری آتیایر . ملی ماسالار منه
چاقدی طریقه یایلازمه قی بوس ، بوتون ضمایع
اوله جقد بقی ده نظره آلمالی . اون سنه دن بری
اوشلر ایتمه زغالار ، مهاجره تر یوزلندن ه قدار
ماسالاجی و ماسال قایم ایتمیکیزی الله بیلیر .
چو - وله کارمن ، خلقیاتک دیگر قسملری
ایچین ده واردیر .

بعضی محار ، روس ، آلمان خلقیاینجیلری
آنادولونک و سائر تورک اولکلرینک ماسالارینی
طریقه یایلوب تورک لسانیه ، فقط کندی
یازیلرله نشر ایتسیرلر . استانبول کی
کتبخانلردن رجالیلر ، وطویلاناز ماسالاری
ملی یازمزه نقل ایتیلر . بویوک خانلر مزدن
بری ، تورک ماسالاری ، ناهیه بر کتاب نشر
ایتمشدی . ماسالار استانبول حاله تورک
ماسالاری اولدینی ایچین چوق قیتملیدی .
فقط ، اسکی کتابت لسانده یازیلدینی ایچین

باشا بار دوشه ، هانكي الدنه و هانكي بوبه
اولدېم . كوترمك لازم كاپر بوني آلايه يامك
ايچين سوردق اسواي ياملي . قلا .
بن حرايلىس بر توركن دكته نه اولدېنى
سوردم . ابتدا توركم دېدى . توركنلر
آراستده . سزى باشقه توركدردن نه آله
آيىرلر ديه سوردم . زه . بگدىل .
درلر دېدى . آلاشلىدىك بونر اوغوزك
بگدىل بويته مسودر . ماسالى صباطلر .
ماسالينك ايلدىن . بويته باشقه اجنامي
وضعتي . سچمىنى . هونى ده دفتريه
فيد اقميلدر . ماسالى ماسالى كيمدن
المش و اووه كند المش . مكنسه بونرى ده
زنجيره اوله قيارلى . ناكالده ابدىان رحاساك
هانى زمره غسوب اولدېنى و هانكي شخصيتى
كلدىك . قايده معلوم اولسون .

مرايلر . مبدلر ايچين مهادبا ايستدكلرى
مرت طاشلى . سرسلى و كرستلى .
منظم طوسرويه . الدنه كندكده سوكره .
اونارى كاهره احرتمز قل بتمك . باقىر
اوباقارده . داهاجوق . آتوريه مفتته
چالشمق . دويوك قوموق شمر لرنده آتوريه
مهاجرلرينك رلشدرلدىلر كورمك . بونا
مقال آتوريه باختمده و يادويوك شمر لرنده
چوخالار . قوموق اسيرلريك مرت بيرماجر
آلدنه ابدلده بگميه . اغير ايلدرده
چايتدرلدىلر . كياي نه شوب طاله .
واير دوشين قوموق مسودلرينك يامجى
وياله لرنده تحفير و تشمير ايلدىلر
ايشيك . هيج طامجادلر آتوريه
مسودلر نه قوموق شمر لرنده و بلكه مفسس
قوموق مبدلر لرنده روبرمك و شمسز اولره
قوموق مسودلر درجه سده حرمت تراكنتي
كوترمك چايتشق . حريته طاشق ايلان
قوموق توركلرينك اوزون زمان تحمل
ايديله جادى شلردن دكلدى . خاق .
يامجى امير طورلرك هر دېلگنى بايق ذلته
قالان رؤايه حفير نظرلر باقنده
وحكدارلر رؤايه خلق بايدهكى نرسد
واضهارلريك ايتدېجه آراقمده اولدېنى
حسن ايتكدهدى .

ضيا كوك آلپ

قوموق ايلي

— ۵ —

قوموقلرك بكرى ييل قادار سوردم
مكومتلر قانايكون و مسكتلر كچمه مشدرد
يايچيزه . هيج مجرر اونايلى وركيلرى
ورمك . امير طورلرك باختمده يايچين

امپراطورلك كوسته كاري شدت
و ظاهر و قوماندانك متحكمانه طور
و وضعيناري و حاكمه انضام اينده حاكمداره
دوشا و اعلى قابليت صيفامان اوليورلر
و بو آغيز كي ركوز اول آغيز ايچين فرست
كوزليورلري .

بدليل عاقبت بالكر قوموقار ايچين
دهكادي . قومشوري و علائق تونبرده
و تمامه ادايشي اولان آيرخو (آرد) لرله فرات
غربه آتورده بويوندورغنه ساتولاش
بانقا هتبه حكومت و حقيقت بك حالري ده
ها بولميدى . بويوندىر يالكر قوم و قوا لك سنده
دكل ، شالده و غربه كي او لك زورده ،
آتورده بويوندورغني آغيز ايچين ماسب ر آلك
حاوله صبر برفاه انتظار اولونيوردي .
قومونلر او قلك اداي و زمانه كوره
اذا صوك صلاحيله ، مكمل محاربلي
و باطله حيله مجبوز بولولار . آتورده اوردو سنده
هوز بويوك برنديت و كنديلرنده بر آزمادي
ضيف تورويورلردى . فقط حقيقتده نيفلات
قالازار اوردوسى عذابي و محارب داغليرله
اوج بل آردى آردينه ياديني چاريشمهلر
تسبيه سده بك بويوك ضايعانه اوهرامش .
بك بورومش . حظه نامر نه انتظام قالماشدى
امپراطور بواوردونك تسبيه و بك آزالان

موجوديتك اكلانه ايكي سنه قادار بر زمان
تخصيصه مجبور اولمش . بومدت ظرفنده
قومونلرله كير خورك ستمارنه اوهراماش .
بونلري غارنيزونلر نظارته يراقق ضرور سده
قالماشدى .

امپراطور قومونلرله متفق بونك اوراق
الماعنده تصور اتجه حكاري ، بونق سوزلار
آتور بونك بك صادق تابلري صر سنده
كچن بولونديريني ظن ايتمش و بونك و كا
قانع ده اولمشدى . حال بونك ايش نيفلات
قالازار ك ظن ، يا قناعتي كي دهكادي .
بورلرده ايرنج ر فو رطنه داه قوا جوق
امپراطور بورلرني بونك بر قاج دغه داه
زيارنه مجبور قله جندى .

آتورده اوردو سونك تسبيه كچن
سكونت دورده سنده قومونلرله متفق بونك
درين بر رفس آلدلر . طوبلانلري بك
چانوق اولان و موجوديتك آزالني اراضيتك
صاريني ايله بك قولاي تلافى ايدله بيان
كوجوك اوردولريني دورلندلر . بكي يالانلري
چيزدلر . بارلاق ايچين اوراق ر فويو اجم
فيرا لاسنه منتظر اولنديلر .

نيفلات قالازار . اوردو سونك تسبيه
مشفول بولندي زمانيله . حر كندلر
قاله ماشدى . هوز بورلره اوهرامق موصوف

سرعت حرکتی سیله بکافیلین تبعیه می
ورده می شدی .

یوقا آمده آتوریه امپراطوری - سونات
منبدی [۲] جرابه قدر کلس . آورده
رقایا اوربینه ظفر خاطر می اولارق
کندینک قارغه بر صورتی قازدرمش
و بر صورتی بر طرفه ده آق دزدن بوبوک
ناری دزبینه [۳] در یرلک قاج غالی
نیلات قلازارم . اوچ بی دفعه اولارق و رایه
کلمه ه عاره - نی یازدرمش . بوقه
ق م ۱۱۱۰ سنه جریان ایشدی .
یوقا محمدن امپراطورک وفات ایشدی
ق . م ۱۱۰۰ سنه در قوموق ایلاک
وقوعاتی یلمبور . ماخذ می بوزمانلرده
نیلات قلازارک (نیری = ناری)
به رجوق سفر لر یامیش اولدینی ظن و تخمین
ایلمبور .

نیلات قلازارک خانی (آورده لقالا)

[۲] سونات صوبی دجهک شمالدن

کلن قوی در .

وقایتیه نک و اولدینی محلی اوکره دم ،
اوروایلیر وقایتیه (به نه - سو - نه)
دیورلر .

[۳] وانکولک آدی در .

کادی بکدن الجزیره ک غرب طرفلرده برآز
دولاندقدن سوکر او اتد غریب کچش کندین .
واختصر ایلن سونان [۱] در قارینک
اوربینه بورومش . یونری شاله دغرو
نورالایه قی ملاطبه حوالیسنه مدار کلش
له بودولاشدله نوموقلره رکوز داغی و برک
ایسته می شدی .

فقط دغایش حوالانی حقیقته قوموق
اکبر خولردن هیچ نیمه بی قوموقه نامشدی .
هر طرف - کور و اطاعت پرد می آئنده
قصانربنی کزلی کزلی غاملاسه چاینبور
وامپراطورک نظر دقتی جلب ایلمه جک
حاکم دن صافینوردی .

بر آرائی بکافیلن نون کایرکی اولمادی :
نیلات قلازار - سوربه ده مفروزانه
برحرب کنرتیسی یابدی و کندیندن
اورتن مصر حکمداری ایله دوستانه مذاکره
کیریشدی صره لرده شال طرفلرده قیامت
قومقی . آتوریه نک حشمتی امپراطوری
همان سوریه بی زکله شاله دغرو برداها
حرکت بهجور قانندی .

فقط بک ای رقیب و اداره ایلمه می شد
اولدینی آکلاشلان دقیام نیلات قلازارک

[۱] مومایلر باحدوم مومایلر شپه بدی
زینون حوالیسنده ایلمر . تورک نارنجده
قوموق آملی متعدد ایلمروار .

[۴] زماننده قوموق ابلنك هنوز آئورده
 تابه نندن فور تولاساديني اكلانيلبور فقط
 داهاسوگرا آئورده تخنه كچن (ايخني
 آسورنازرايان) دورده (ق م ۱۰۶۰
 سنه) عموم هيتلر آئورده ابله مخربه
 ايچين اخاق ايندكاري صروده قوموقده
 بوئاخانه كيربور . آئور اوردو-فك
 (قارغهيش) جوارنده بوزولاسي بوتون
 متفقرله برابر قوموق توركاربيده
 يابانچيلرك ساكيتندن فورتابور و آرتق
 بوتونن اعتباراً قوموق توركارى حر
 و مسمود كونار باشاميه باشلابور [۷]

خالص

[۴] ار بولولا ق م ۱۱۰۰ دن
 ۱۰۹۰ ويا ۱۰۸۰ - سنه قدر حكم
 سورمندر . ابلاله اي كچمندر .
 [۷] ق م ۸۸۵ - سنه قدر مازي
 داغاربلك . شورپيانك . الاطهك
 و سارلرك مستقل قالدقاري راز آغيد
 كوردله جكد .

سنت دوكوني

اولي ون خسته خاه باغچه سنده
 خصوصي حاضر لاش رلرده ييم چو جوفلر

- سنت ايداي . باباري عزيز يوردو و
 كم ياپر هاني حورنده و هاني دوشهك
 ظلم نوروشونه شيد ايداش . انگريده
 احكام مهاجرت زماننده برابره . ويا بر
 داغ باشنده سوئوفره . آچله نعل
 ايدمه بهرك بر طرفه ترميه . ترميه تورويوب
 كشمشدي . رقاچ آي اول سواقلرده سليله
 مرمري دولاشان كوشه و بوجالره سيفي
 صاري بكزلي سبغه چو حوقر بزه علوي
 شيدلر مرك بر يارك ايدلر . باباري حبقره
 استقلال ايچين جال و رمشلردى . زايه حاله
 و جوحولريك - و قيمي نوفنده وطني .
 ملتى - و من نهر ساناسانرك بوسوك فليزلريني
 اوقار اهل ايمشلكه : اعتراف ايدلم :
 فليزده اوئره قارش دوديشن سوگ
 و شفقت آراسنده بر آزده حجاب حسي
 وادى ..

سنت بارامنده ايسه . ميدانه باشه رهيته
 چيقديلر : سبالنده اسكي بويوك كدوك اضطراب
 ازلري يوقدى - نلردن بري جهره لرغه دوكان
 تبسم سانكه كندلرغه كوسترلين شلفته
 ارمش . جوال رشطاره نلب ايداشدي .
 آرتق اونارده دبر چو حوقر كي كولبور
 فونوشبور . اكلانيلورلردى . حيايدن لانت

بویاوردولر خارقلر دنیای اولان آما دوانك
 استغالی ایمن رفاه ایچده اوقوبورلر . مستنده
 آریجه چالشیبورلر . بویوك فداكارلر علوی
 همتمدی قلره قادر دكلدر ؟ براج ای اول
 پریشان ، شغل ، خسته لغز ، کوردون
 بویاوردولر بوگون تمز الیمز ایچده سن .
 شاطریانلر بورلر ماکتمیزی هنوز بی اشریف
 بوبوران و تزییه مسئله لر . شرط اهام لر
 طایانلر جه . روف ولون محترم والین حنی
 افندیده شهره سزه نورلو معاوتلر نهن بر معنی
 وزواللره مخصوص بوبوراجلر در

آرنق بزم و اوکسوزل و یله فیمتلی
ووبوک ذلک علوی هماریه قورتوله حق
ووبوک حکمردر .

اولی فون خسته خا باغچه بندہ ہمارہ
قارشی کوسہ بان شفت و ہمامہ قارشی
دوبدافز درن نمونہ بار بار حواد ہاشا
حضرتانیک حمدہ نیک اسدی ووزدای
اونہ بندہ ہماری سہارن بریک حظ
ایچندہ ای رگون و بریکہ کچرک .

اوداق اربابىنى دويىك وشانلى
قوماندانلار قارشى ئېلىپ بېرىپ چىرىق وەنت
ھىمارى يېڭىدە ئېلىپ كېلىپ كەتتى
اوزونلۇق باجى ، ابدى باجى

علی زیت

کیم یامیر بز بوله اکلانیرکن اویک بر
 آجیک باسقی سترجه فیلنده دویمش
 یاوروجاقلر بوگونک کندیلمز عاندنش مددن
 نه درین حظار دیوبودوردی یقده لمرک
 ومخلومارک باباسی اولان بوبوک قوماندان
 حواریاشا حضرتلری حیاته پک آرافسانلرک
 طایفه چکی لذلرک بوله ونلری یوندر مشدی